

**Прогноз
фітосанітарного стану розвитку й поширення шкідників і хвороб та
рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин
у господарствах Сумської області
у липні 2020 року**

Багатоїдні шкідники

Аномально жарка, спекотна з періодичним опадами погода червня місяця сприяла розвитку та поширенню шкідливих організмів.

У липні триватиме розвиток **листогризучих совок (капустяної, совки – гами, городньої, люцернової, бавовникової)**.

За настання оптимальних умов (температура +20 - 27⁰С і відносної вологості більше 70%) для розвитку шкідників у липні ймовірно утворення осередків підвищеної чисельності і шкідливості фітофагів у посівах кукурудзи, цукрових буряків, овочів, багаторічних трав.

Початок льоту II покоління совок: бавовникової, городньої, с- чорна ймовірний у II декаді липня, капустяної совки в III декаді липня.

За відродження гусениць совок у посівах пшениці, кукурудзи, соняшника, цукрових буряків, інших просапних культур і чисельності, яка перевищує поріг шкодочинності (понад 3-8, озимої пшениці 2-3, цукрових буряків 1-2 екз. на кв.м) слід застосовувати рекомендовані інсектициди.

Кращі результати дають обробки у вечірні години, коли гусінь совок харчується рослинами. Інсектициди доцільніше застосовувати в період виплодження гусениць та появи їх другого віку, коли вони живляться відкрито і найбільш уразливі.

Гусениці **підгризаючих совок (озимої, окличної)**, похарчувавшись у посівах просапних, овочевих культур, відходять на заляльковування.

В кінці липня ймовірний літ **II покоління озимої совки**.

У червні відмічався слабкий літ **лучного метелика** на неорних землях, багаторічних травах. Надалі триватиме заляльковування гусениць I покоління лучного метелика. Чисельність I покоління лучного метелика була незначна. Ймовірний спалах чисельності фітофага II покоління, літ якого розпочнеться орієнтовно в другій половині липня. Активному льоту та реалізації потенційної продуктивності самиць метелика сприяють температури (22-25⁰С), опади та наявність достатньої кількості нектароносною рослинності.

На початку та під час масового відкладання метеликами яєць випускають трихограму.

За появи гусениць лучного метелика на культурах (ЕПШ на рослинах пшениці, кукурудзи, соняшника, на травах – 5-10 гусениць на кв.м.; сої, цукрових буряках – 4-5 гусениць на кв.м.) рекомендується застосовувати інсектициди дозволені до використання в Україні.

Стебловий кукурудзяний метелик. В липні продовжуватиметься літ метеликів шкідника та відкладання ними яєць. Тому необхідно постійно проводити обстеження посівів кукурудзи за допомогою феромонних, світлових пасток та візуально, і за виявлення 2 яйцекладок стеблового метелика на 100 рослин негайно приступити до випуску трихограми в кількості 50-100 тис. самиць на 1 га. За неможливості випуску трихограми проводиться

обприскування хімічними препаратами з обов'язковим врахуванням ЕПШ (наявність більше 18% рослин з яйцекладками або більше 6-8% рослин з гусеницями кукурудзяного метелика чи бавовникової совки I-II віків). На кукурудзі використовують дозволені Переліком з дотриманням регламентів обробітку та вимог санітарної безпеки, охорони праці й навколишнього середовища.

У посівах кукурудзи також розвиватимуться **попелиці, цикадки, бавовникова совка.**

У липні можлива поява та шкідливість личинок **чортополохівки** (сонцевика будякового), їх заляльковування та літ метеликів. Тому необхідно продовжити проведення постійного моніторингу культур. Нагадуємо, що гусениці чортополохівки досить ненажерливі і здатні швидко пересуватися в пошуках поживи. Забарвлення личинок мінливе (ймовірно, залежить від рослин, на яких проходить харчування), тому при діагностиці слід мати на увазі, що личинки молодших віків влаштовують сховища (7-9 протягом життя) з кількох згорнутих листків, скріплених павутиною. В цих сховищах вони виїдають отвори між жилками листків. За шкідливості личинок необхідне проведення заходів захисту – крайових або суцільних обробок інсектицидами, дозволеними Переліком до використання в Україні на відповідних культурах проти листогризух шкідників.

Шкідники і хвороби зернових, зернобобових культур та багаторічних трав

У липні дохарчовуватимуться дозріваючим зерном личинки **хлібних клопів**. В кінці липня розпочнеться відліт клопів у місця зимівлі.

В посівах зернових колосових культур зерно в колосках продовжуватимуть пошкоджувати жуки **туруна (жужелиці) та хлібні жуки**. У липні хлібні жуки спарюватимуться та відкладатимуть яйця в ґрунт на просапних культурах.

Закінчиться живлення більшості жуків **хлібної жужелиці**. Після збору врожаю зернових культур вони зосереджуватимуться в місцях втрат зерна. За посушливих жарких умов в липні – серпні жуки перебуватимуть у стані літньої діпаузи.

Скрізь харчуватимуться на рослинах зернових культур до огрубіння їх зелених частин **злакові попелиці та пшеничний трипс**. Пізніше личинки трипса опустяться в ґрунт, де залишаться на зимівлю. Крилаті особини попелиць, які перелітатимуть на дикорослі злаки, згодом на сході падалиці.

Пошкоджуватимуть колосові культури личинки **хлібних пильщиків**, які прогризають міжвузля і живляться тканинами стінок стебел.

Личинки **злакової п'явиці** заляльковуюються у ґрунті, звідки наступного року вийде жук. На злакових бур'янах та колосках ярих зернових культур розвиватимуться літнє покоління **злакових мух**, зокрема **шведської**.

Продовжуватиметься розвиток та поширення на зернових колосових культурах хвороб колосу: **септоріоз, фузаріоз, альтернаріоз, оливкова плісень**.

У липні боби та насінини гороху пошкоджуватимуть личинки горохової зернівки, гусениці горохової плодожерки та бобової (акацієвої) вогнівки).

Закінчиться розвиток **бульбочкових довгоносиків**, у другій половині липня виходитимуть імаго.

Наявність дощів, рос сприятиме ураженню рослин гороху **аскохітозом, пероноспорозом, борошнистою росю, кореневими гнилями**.

Для прискорення дозрівання насіння гороху та зменшення шкідливої дії комплексу хвороб і шкідників проводять десикацію посівів.

За високої вологості протягом тривалого періоду ймовірний розвиток таких хвороб, як **аскохітоз, пероноспороз, септоріоз, фузаріоз, борошниста роса**.

У фазу бутонізації – цвітіння за виявлення перших ознак вищезгаданих хвороб на насінницьких посівах сої рекомендується проводити обробку рослин дозволеними фунгіцидами.

Рослинам сої завдаватимуть шкоди гусениці **бобової (акацієвої) вогнівки, павутинний кліщ**. За перевищення ЕПШ : гусениць вогнівки – 1-2 на рослину або 5% заселеності рослин, кліщів – 10 особин на трійчастий листок, або при 10% заселених рослин проводять обприскування рекомендованими інсектицидами.

У посівах багаторічних трав скрізь продовжуватиметься розвиток та шкідливість довгоносиків (**бульбочкові, листкові люцернові (фітономуси)**), клопів – **сліпняків, насіннеїдів (тихіус, аніон), попелиць, трипсів, гусениць совок**, інших.

Шкідники і хвороби технічних культур

В посівах цукрових буряків масово поширюватиметься **бурякова листкова попелиця**, цьому сприятиме помірно тепла волога погода.

Зростатиме також і шкідливість **бурякової мінуючої мухи** та **щитоносок**, а також **гусениць підгризаючих та листогризучих совок**.

Чергування теплої і вологої погоди з короткочасними посушливими періодами сприятиме масовому поширенню на рослинах цукрових, кормових та столових буряків **церкоспорозу, альтернаріозу, рамуляріозу, пероноспорозу**.

Коренеплоди уражуватимуться **паршею, дуплуватістю, гнилями** в разі утворення ґрунтової кірки, передусім на запливаючих, перезволожених, ущільнених ґрунтах за неякісної агротехніки.

Нестача макро- і мікроелементів живлення викликатиме хвороби **голодування**.

Вірусну жовтяницю і мозаїку поширюватимуть сисні шкідники (**попелиці, цикадки, клопи**).

В посівах цукрових буряків за появи ознак пероноспорозу, церкоспорозу на 3 – 5% рослин, борошнистої роси на 5 – 10% рослин ефективні обробки рекомендованими фунгіцидами згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів» та «Доповнень...».

В посівах соняшнику за умов теплої погоди розмножуватимуться **геліхризова попелиця, клопи, соняшникова вогнівка, лучний метелик**,

поширюватимуться хвороби: **гнилі, пероноспороз, септоріоз, фомоз, фомопсис.**

Захищають соняшник до цвітіння в разі заселення попелицею понад 20% рослин або наявності на кожній 40 – 50 екз. за відсутності ентомофагів.

Під час масового відкладання яєць совками, лучним метеликом випускають трихограму.

Дозріваюче насіння ярого ріпаку пошкоджуватимуть личинки **насінного прихованохоботника та капустиної стручкової галиці.**

Осередково на рослинах харчуватимуться гусениці **совок, біланів, листоїди, клопи, попелиці.**

Помірно тепла погода з частими опадами зумовить подальше зростання розвитку **альтернаріозу, пероноспорозу, фомозу**, що вимагатиме проведення десикації до збирання врожаю за побуріння 70% стручків.

Шкідники і хвороби овочевих культур

У посівах картоплі, томатів, баклажанів продовжуватимуть масово розвиватись і шкодити жуки та личинки **колорадського жука другого покоління.**

На плантаціях капусти скрізь продовжиться розвиток і шкідливість гусениць **біланів, совок, капустиної молі, попелиць.**

Гарбузові культури заселятимуться **баштанною попелицею, тютюновим трипсом.**

За наявності в липні теплої вологої погоди, рясних рос, туманів, різких коливань денних і нічних температур масово розвиватимуться та поширюватимуться в посівах хвороби картоплі, томатів – **фітофтороз, альтернаріоз, огірків – бактеріоз, пероноспороз.**

Для оздоровлення томатів від хвороб застосовують зареєстровані препарати.

Шкідники і хвороби плодкових культур

В яблуневих садах у липні з'являтимуться **метелики II – го покоління яблуневої плодожерки**, які літатимуть і відкладатимуть яйця на плоди осінніх і зимових сортів яблуні. Відроджені гусениці II покоління яблуневої плодожерки завдаватимуть шкоди передусім незахищеним садам.

У липні закінчивши живлення личинки **вишневої мухи** заглиблюватимуться в ґрунт, де залялькуються і зимуватимуть.

Скрізь у садах наростатиме чисельність **сисних шкідників (попелиць, кліщів, медяниць, щитівок)**, які пошкоджуватимуть пагони, листя дерев, висмоктуючи з них соки.

Тепла з частими дощами погода в липні сприятиме розвитку **парші яблуні і груші, коккомікозу, кучерявості листків персика, борошнистої роси**, а значні опади – **плодової гнилі.**

Проти щитівок, мінуючих молей, кліщів, гусениць яблуневої плодожерки II покоління зерняткові сади обробляють інсектицидами дозволеними до використання в Україні.

Застосовуючи засоби захисту рослин слід пам'ятати, захисні заходи треба проводити у відповідності з визначеними економічними порогоми шкодочинності та суворим дотриманням техніки безпеки.

Регулярні обстеження і своєчасний захист сільськогосподарських культур попередить ускладнення фітосанітарного стану та сприятиме збереженню врожаю.

Перший заступник начальника

Євген ЛАЗОРЕНКО

Наталія Хілько
77-90-25